

Nr 274.

Av herr **Spångberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 260, med förslag till lag angående förbud mot vissa sammanslutningars verksamhet.*

I proposition nr 260 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag angående förbud mot vissa sammanslutningars verksamhet. Sålunda föreslås att »sammanslutning, vars verksamhet åsyftar att med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt omstörta eller förändra rikets statskick eller vars verksamhet visar sig ägnad att allvarligt skada rikets försvar eller förhållande till främmande makt eller att allvarligt störa ordningen inom landet, må av Konungen och riksdagen genom samfällt beslut förklaras upplöst».

Då lagen avses gälla begränsad tid eller t. o. m. 31 mars 1941 torde med hänsyn till nu rådande tidsförhållanden inga större invändningar kunna göras mot lagen i ovan citerade del. Visserligen måste lagen praktiskt bli föremål för tolkning, då stadgandena icke äro så klart utformade som kanhända vore önskvärt, men riksdagens beslutanderätt torde få anses lämna nödig garanti vid lagens tillämpning.

Mera betänksam måste man dock ställa sig inför stadgandet om att Konungen utan riksdagens hörande äger »förbjuda» sammanslutning. Denna rätt medgives Konungen i 1 § andra stycket, som bl. a. stadgar: »då fara är i dröjsmål, äger Konungen förbjuda sådan sammanslutning, som i första stycket avses, att tills vidare fortsätta sin verksamhet». Konungen skall då inom trettio dagar göra framställning till riksdagen om upplösning av sammanslutningen. Men sådant förbud kan även utfärdas då riksdagen ej är samlad. Konungen har då att först inom trettio dagar från *nästföljande riksdags början* göra framställning till riksdagen om sammanslutningens upplösning.

Rättsligt sett behandlas förbjuden sammanslutning på samma sätt som upplöst sammanslutning. Detta kan i sina yttersta konsekvenser leda till resultat, som äro oförenliga med lagens mening. Om exempelvis ett politiskt parti enligt lagen skulle förbjudas under tiden mellan en riksdags avslutande och ett val, bleve partiet förhindrat att delta i valet. Det bleve först en ny riksdag som hade att uttala sig om förbudet. Partiets storlek spelar härvid, enligt lagförslagets lydelse, ingen roll. Lagen medger sålunda rätt för en minoritetsregering att förbjuda ett eller flera av riksdagens politiska partier, även om dessa skulle utgöra riksdagens majoritet.

Visserligen kan mot detta sakförhållande invändas, att den *nuvarande* regeringens sammansättning utesluter ett sådant förfarande. Men lagar torde ej böra avfattas med tanke på en vid tiden för lagstiftningen sittande regering, ej heller så, att de lämna rum för ett diktatorsystem mot vilka de

äro avsedda att skydda. Det vid propositionen fogade lagförslaget torde därför böra ändras så, att Konungen ej medgives rätt att förbjuda sammanslutning. I varje fall bör lagförslaget erhålla sådan omarbetning att ett förfarande från en regerings sida, som ovan skisserats, icke möjliggöres.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av förslag till lag angående förbud mot vissa sammanslutningars verksamhet måtte lämna beaktande åt de synpunkter som här ovan anförts.

Stockholm den 25 maj 1940.

Aug. Spångberg.

E. W. Norén.

K. G. Viklund.

Sigvard Ohlsson.

Karl Falk.

Lars Jonsson.

Evald Ericsson.

K. Kilbom.

Gust. Hansson.

Bertil Andersson.

E. Gustafsson

i Bogla.